

ფიჭვის ხის ასაკის და რადიალური ზრდის გავლენა ერთმანეთზე : დაკვირვებითი კვლევა

ნოდარი ხუჯაძე

ელ-ფოსტა: nodari.khujadze2014@ens.tsu.edu.ge

გეოგრაფიის დეპარტამენტი, ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ი.ჭავჭავაძის გამზირი 3, თბილისი, 0179, საქართველო

ანოტაცია

ხის ასაკი და რადიალური ზრდა მნიშვნელოვანი ფაქტორებია ხეების ზრდის დინამიკისა და განვითარების გასაგებად. რადიალური ზრდა გულისხმობს ხის ღეროს დიამეტრის ზრდას დროთა განმავლობაში, რაც ჩვეულებრივ იზომება წლიური ზრდის რგოლებით, რომლებიც ჩანს ხის ტოტის განივი მონაკვეთზე.

ხის ასაკსა და რადიალურ ზრდას შორის კავშირი დიდი ხანია იყო დენდროქრონოლოგიისა და ტყის ეკოლოგიის სფეროს ინტერესის საგანი. კვლევამ აჩვენა, რომ ხშირად არის რთული ურთიერთქმედება ამ ორ ცვლადს შორის, რომელზეც გავლენას ახდენს სხვადასხვა შინაგანი და გარეგანი ფაქტორები.

ზოგადად, ახალგაზრდა ხეებს უფრო მაღალი რადიალური მატება აქვთ ძველ ხეებთან შედარებით. ხის სიცოცხლის ადრეულ ეტაპებზე ეს სწრაფი ზრდა განპირობებულია ისეთი ფაქტორებით, როგორცაა რესურსების ხელმისაწვდომობა, მაღალი მეტაბოლური აქტივობა და მინიმალური კონკურენცია სინათლისა და საკვები ნივთიერებებისთვის. როგორც კი ხეები უახლოვდება მათ მაქსიმალურ ზომას, მათი რადიალური ზრდა ჩვეულებრივ შენელებულია. ზრდის ეს შემცირება შეიძლება გამოწვეული იყოს რესურსების ხელმისაწვდომობის შეზღუდვით, დაჩრდილვით და დაბერებასთან დაკავშირებული ფიზიოლოგიური ცვლილებებით.

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ კავშირი ხის ასაკსა და რადიალურ ზრდას შორის არ არის საყოველთაოდ თანმიმდევრული ყველა ხის სახეობაში ან გარემო პირობებში. გარდა ამისა, გარემო ფაქტორებმა, როგორცაა ტემპერატურა, ნალექი, ნიადაგის პირობები და სხვა შეიძლება მნიშვნელოვნად იმოქმედოს რადიალურ ზრდაზე. ხეების ასაკსა და რადიალურ ზრდას შორის კავშირის შესწავლამ შეიძლება მოგვცეს მნიშვნელოვანი ინფორმაცია ტყის დინამიკის, ხეების სიკვდილიანობისა და ეკოსისტემის ფუნქციონირების შესახებ. დენდროქრონოლოგიურმა ტექნიკამ, მათ შორის ზრდის რგოლების ანალიზს, მკვლევარებს საშუალება მისცა აღადგინონ წარსული კლიმატი, გამოავლინონ ისტორიული მოვლენები და შეაფასონ ხეების ზრდისა და პროდუქტიულობის გრძელვადიანი ტენდენციები.

რადიალური მატების ასაკთან დაკავშირებული ცვლილებების გაგება გადამწყვეტია ტყის მენეჯმენტისთვის, მათ შორის ხე-ტყის აღდგენის, ტყის ინვენტარიზაციის შეფასებისა და კონსერვაციის მცდელობებისთვის. ის ეხმარება გადაწყვეტილების მიღებას ოპტიმალური ბრუნვის პერიოდებთან, მდგრადი მოსავლის აღების პრაქტიკასთან. ხის ასაკსა და რადიალურ ზრდას შორის კავშირი რთული და მრავალმხრივი თემაა. მიუხედავად იმისა, რომ არსებობს რადიალური ზრდის შემცირების ზოგადი ტენდენცია ხის ასაკის მატებასთან ერთად, მრავალმა ფაქტორმა, მათ შორის სახეობებმა, გარემომ და სხვა ენდოგენურმა გავლენებმა შეიძლება გავლენა მოახდინოს ამ ურთიერთობაზე. საჭიროა შემდგომი კვლევა და ანალიზი, რათა უკეთ გავიგოთ ძირითადი მექანიზმები და ცვალებადობა, რომლებიც დაკავშირებულია ხეების ასაკთან და რადიალურ ზრდასთან სხვადასხვა ეკოსისტემებში და ხეების სახეობებში.